

Publieksversie **Sociale Visie Utrecht 2040**

Samen voor een inclusief,
veerkrachtig en gezond Utrecht

Gemeente Utrecht

Utrecht.nl

Deze publieksversie is een samenvatting van de Sociale Visie Utrecht 2040 (SVU 2040) en helpt om snel inzicht te krijgen in de koers van Utrecht en hoe we samen werken aan onze ambitie voor 2040.

Waarom een Sociale Visie Utrecht 2040?

De afgelopen jaren is een stevige basis gelegd voor een Gezond Stedelijk Leven voor iedereen. Met veel mensen in Utrecht gaat het goed, maar er zijn nog altijd grote, ongewenste verschillen tussen inwoners op het gebied van rondkomen, gezondheid en kunnen ontwikkelen of meedoen. Tegelijkertijd staan we voor grote uitdagingen op het gebied van financiën, beschikbare ruimte, betaalbaar wonen en personeelstekorten. Intussen groeit onze stad flink naar zo'n 470.000 inwoners in 2040. Dit vraagt om het maken van scherpe keuzes. Daarom hebben we inwoners, onze partners en onszelf de vraag gesteld: welke stad willen we zijn in 2040? Vanuit die stip op de horizon is deze visie geschreven.

We willen een gezond en leefbaar Utrecht blijven en de verschillen tussen de inwoners in de stad verkleinen. Daarom investeren we ongelijk voor gelijke kansen, gaan we nog beter samenwerken met inwoners en organisaties in de stad en richten we ons op die onderwerpen waarmee we het meeste verschil kunnen maken.

Ambitie Sociale Visie Utrecht 2040

Utrecht is in 2040 een inclusieve, veerkrachtige en gezonde gemeenschap, waarin alle inwoners een gelijke kans hebben om mee te doen en om zich te ontwikkelen tot wie ze kunnen én willen zijn.

Toekomstbeeld: Utrecht in 2040

Met deze visie geven we inzicht in hoe we willen werken aan het Utrecht van de toekomst, maar hoe ziet die stad er eigenlijk uit? Dat hebben we geschetst in ons toekomstbeeld Utrecht in 2040.

De geschiedenis van Utrecht, de stad van Sint Maarten, zit in het DNA van onze inwoners. Als je hier woont, deel je met elkaar en doe je iets voor een ander. In Utrecht hoort iedereen erbij. Of het nu gaat om jongeren, ouderen, nieuwkomers: we zijn allemaal Utrechters en kijken naar dezelfde Dom. De inwoners ervaren steun van het eigen netwerk van familie, vrienden en buurtbewoners. Hulp wordt steeds vaker groepsgericht geboden, waardoor inwoners meer bij elkaar betrokken zijn. Daarnaast maken we in 2040 volop gebruik van technologische ontwikkelingen zoals kunstmatige intelligentie (AI), zodat (zorg)professionals effectiever kunnen werken en meer tijd hebben voor persoonlijk contact.

De kloof tussen de Utrechters is stap voor stap verder gedicht en de ongewenste gezondheidsverschillen tussen groepen inwoners zijn verkleind. We hebben volop ingezet op het aanpakken van de belangrijkste oorzaken van deze verschillen.

Dat startte met meer financiële bestaanszekerheid en een betaalbaar dak boven je hoofd. Mensen voelen dat ze grip hebben op hun dagelijks leven, hebben minder geldstress en meer veerkracht in tijden van tegenslagen.

Er zijn lastige keuzes gemaakt vanwege de schaarse ruimte in de stad, waarbij we ervoor gezorgd hebben dat dit niet ten koste ging van de leefbaarheid. Er is veel geïnvesteerd juist in die Utrechtse buurten waar de (risico's op) gezondheidsachterstanden het grootst waren. In heel Utrecht is gezond eten, drinken en bewegen is tegenwoordig vanzelfsprekend.

Ook in 2040 gaat opgroeien en opvoeden met vallen en opstaan. Daarom ontmoeten aanstaande ouders elkaar al tijdens de zwangerschap en vinden zij emotionele en praktische steun bij elkaar. *It takes a village to raise a child* is veelgehoord in Utrecht, want ook in de eigen omgeving vinden ouders veel steun. Kinderen leren samen leven en samen doen, ook op school. Omdat we geïnvesteerd hebben in de goede basis voor ouders is er in gezinnen minder stress en meer ruimte om vooruit te kijken.

Leidende principes

Om de ambities in deze sociale visie de komende jaren te kunnen realiseren en daarbij op koers te blijven, zijn vijf leidende principes opgesteld. Deze worden hieronder beschreven en zijn bedoeld voor de gemeente en organisaties/beroepskrachten in de stad in samenwerking met de inwoners.

1 In alles wat we doen staat het dagelijks leven van Utrechters en eenvoud centraal

- De dienstverlening, zorg en ondersteuning richten we in vanuit het dagelijks leven van inwoners.
- Eenvoud staat centraal in alles wat we organiseren en doen.
- Als goede oplossingen niet passen binnen de regels of procedures, kijken we wat passend is vanuit de bedoeling van die regel of procedure en agenderen we het knelpunt.
- We werken samen en sturen niemand van het kastje naar de muur.

2 We maken samen de stad

- We zijn open en eerlijk, geven vertrouwen aan Utrechters, tonen lef, werken proactief aan inclusiviteit, diversiteit en duurzame relaties, en leren en verbeteren continu.¹
- We sluiten aan bij wat inwoners, hun netwerk en de gemeenschap zelf kunnen en wat zij nodig hebben om er voor elkaar te kunnen zijn.
- We praten met en niet over inwoners.
- We werken vanuit gezamenlijke verantwoordelijkheid/bewustzijn voor het verdelen van schaarste, dus we zijn kritisch op wat we doen en wat echt nodig is.²

3 Ongelijk investeren voor gelijke kansen

- In sommige wijken of buurten en voor sommige mensen³ spannen we ons meer in om de ongewenste verschillen tussen groepen inwoners te verkleinen.
- We benutten het raamwerk vanuit ongelijk investeren: we bieden een basis aan alle inwoners van Utrecht, herverdelen door tegensturen, begrenzen waar de luxe van de één ten koste gaat van de ander en bieden individueel maatwerk, zodat iedereen een eerlijke kans heeft.⁴
- Dit kan betekenen dat de zorg, ondersteuning en dienstverlening niet altijd voor iedereen hetzelfde is en/of in dezelfde hoeveelheid beschikbaar is.

4 Voorkomen is beter dan genezen

- We bevorderen proactief het welzijn en de gezondheid van (groepen) mensen om te voorkomen dat er risico's ontstaan.
- Als er risico's zijn, onderkennen we die en handelen we ernaar om problemen te voorkomen.
- Als er toch problemen ontstaan, pakken we die vroegtijdig aan.
- Hiermee voorkomen we problemen voor mensen en werken we kostenefficiënter.

5 Focussen op het aanpakken van grondoorzaken

- Gemeente en partners focussen in praktijk en beleid (vanuit hun kerntaak) nog meer op het aanpakken van de grondoorzaken van problemen.
- Om scherp te krijgen wat de grondoorzaken zijn, benutten we de kennis vanuit Utrechters, praktijk en wetenschap.
- Dat geeft richting aan oplossingen en keuzes in uitvoering en beleid. Daar durven wij voor te gaan staan.

1 Gemeente Utrecht (2024). [Beleidsnota Samen stad maken. Geen Utrecht zonder U](#). Leidende principes.

2 Met gezamenlijk bedoelen we hier: gemeente, partners en inwoners

3 We benutten hiervoor de scheidslijnenmonitor: Gemeente Utrecht (2023). [Scheidslijnen in Utrecht](#).

4 Gemeente Utrecht (2022). [Handreiking ongelijk investeren voor gelijke kansen](#).

Verschilmakers

Omdat we onze mensen en middelen maar één keer kunnen inzetten, hebben we onderzocht waarmee we het grootste verschil kunnen maken. Dit noemen we de verschilmakers. Als de gemeente beleid ontwikkelt of vernieuwt, moet dit bijdragen aan één of meer verschilmaker(s). Ze geven richting bij de besteding van geld of het doorvoeren van bezuinigingen. Ook geven ze richting aan taken die we van onze partners in de stad vragen. Want alleen samen maken we het verschil. Deze vier verschilmakers geven we de komende jaren prioriteit:

1. Financiële bestaanszekerheid: iedereen kan rondkomen

Als je niet voldoende financiële middelen hebt, kun je niet goed in je basisbehoeften voorzien. Dit gaat bijvoorbeeld over het kopen van gezond eten, het betalen van de huur of het kunnen verwarmen van je huis. Als je net genoeg geld hebt om dit te kunnen betalen, dan heb je nog steeds te weinig om mee te kunnen doen of voor als er een tegenslag is. De stress die dat oplevert, veroorzaakt vaak weer andere problemen, zoals gezondheidsklachten. Als je deze zorgen niet hebt, heb je financiële bestaanszekerheid.

Ambitie: In Utrecht hebben inwoners voldoende financiële middelen om te voorzien in de belangrijkste levensbehoeften en onverwachte uitgaven, om onder andere te kunnen werken, deel te nemen aan sociale en culturele activiteiten en om te kunnen sporten.

Om deze ambitie te bereiken, nemen we bijvoorbeeld actief contact op met mensen die recht hebben op inkomensondersteuning en daar nu geen gebruik van maken. We werken aan een arbeidsmarkt waar Utrechters een goede kans maken op een baan. In onze dienstverlening willen we de stress van de inwoner verlagen door inwoners op een laagdrempelige manier te helpen. We dringen bij het Rijk aan om het stelsel van inkomensondersteuning te vereenvoudigen en een voldoende sociaal minimum in te voeren.

2. Een betaalbaar dak boven je hoofd: de noodzaak van passende huisvesting

Een (goed) dak boven je hoofd is een voorwaarde om gezond en gelukkig te leven. Een stabiel thuis maakt dat je ook een thuis kunt bieden aan je kinderen, jezelf kunt ontwikkelen, naar werk kunt zoeken en iets voor een ander kunt betekenen. Tegelijkertijd worden we geconfronteerd met een tekort aan betaalbare woningen en een groeiende behoefte aan meer woonplekken voor Utrechters in een kwetsbare of bijzonder positie.

Ambitie: Utrecht is een stad waar ook mensen die minder te besteden hebben betaalbaar kunnen wonen. Er zijn voldoende woningen voor kwetsbare groepen, inwoners met vitale beroepen en mensen met een lager inkomen. We streven daarbij naar een stad waar dakloosheid in 2030 tot het verleden behoort.⁵

Om deze ambitie te bereiken, moeten we als (lokale) overheid de regie pakken en gaan sturen op de beschikbaarheid van betaalbare huisvesting, met name voor Utrechters in een kwetsbare en onzekere positie. De gemeente zet in op het creëren van meer betaalbare huisvesting, het goed verdelen van beschikbare woonplekken en optimaal samenwerken met de regio. We gaan dakloosheid zoveel mogelijk voorkomen door bijvoorbeeld in te zetten op het voorkomen van schulden, op gemengd woonconcepten en op het versterken van het netwerk rond kwetsbare inwoners.

⁵ We committeren ons aan de ambitie in het [Nationaal Actieplan Dakloosheid](#) uit 2022

3. Kansrijk opgroeien: samen opgroeien

Kinderen die opgroeien in kwetsbare omstandigheden hebben een grotere kans op problemen tijdens hun jeugd en op latere leeftijd. We willen dat kinderen en jongeren een eerlijke kans krijgen om zich zo probleemloos mogelijk te kunnen ontwikkelen tot wie ze kunnen en willen zijn. Dit, zodat alle kinderen later met gelijke kansen mee kunnen doen in de samenleving.

Ambitie: In 2040 groeien kinderen in Utrecht op in een stabiele, gezonde, stimulerende en liefdevolle omgeving.

Om deze ambitie te bereiken, investeren we vooral in de eerste levensjaren van kinderen. Deze periode is cruciaal voor hun ontwikkeling en toekomstige kansen. We richten ons op de omgeving waarin het kind opgroeit, bijvoorbeeld door ouders en opvoeders te ondersteunen, en op kinderen en jongeren die opgroeien in een kwetsbare situatie. Daarnaast zorgen we voor een gezonde omgeving voor de Utrechtse kinderen, waar onder andere ruimte is om te spelen, bewegen en ontwikkelen.

4. Gezond samen leven: een zorgzame gemeenschap in een gezonde leefomgeving

Sociale contacten en steun in je eigen omgeving zijn belangrijk voor je gezondheid. Dit netwerk is niet alleen een belangrijke hulpbron, het maakt je leven ook betekenisvol. Utrechters geven niet voor niets aan dat zij meer verbinding met elkaar willen en meer naar elkaar willen omkijken. Nu de vraag naar zorg toeneemt, is het nog belangrijker dat inwoners op elkaar kunnen terugvallen. Dit alles vraagt, naast investeren in elkaar, ook om te investeren in een gezonde leefomgeving.

Ambitie: In Utrecht, de stad van Sint Maarten, is het uitgangspunt: als je in Utrecht woont, doe je iets voor een ander. Dat is vanzelfsprekend.

Ambitie: De leefomgeving in de stad versterkt het samen leven en de gezondheid.

Om deze ambitie te bereiken, bevorderen we gemeenschapskracht en het steunen van elkaar. Ook stimuleren we ontmoetingen. Dit doen we zodat inwoners elkaar ondersteunen en zich verbonden voelen met elkaar, met hun buurt en de stad. We willen een leefomgeving creëren die gezond samen leven stimuleert en waarin de gemeente een actieve rol neemt in het realiseren en behouden van maatschappelijke voorzieningen waar mensen worden uitgenodigd om te bewegen, gezond te eten en elkaar te ontmoeten.

De volgende stappen

De SVU 2040 ligt tot en met vrijdag 7 februari ter inzage voor de inwoners en de partners op het Stads kantoor, ook is de volledige SVU 2040 te lezen op: www.utrecht.nl/socialevisie2040. Iedereen kan een zienswijze indienen op dit stuk en mailen naar zienswijzeSVU2040@utrecht.nl. Alle zienswijzen worden goed bekeken en zo nodig wordt de SVU 2040 hierop aangepast. De uiteindelijke SVU 2040 gaat naar de gemeenteraad met alle zienswijzen. Daarbij wordt duidelijk aangegeven wat wel en niet overgenomen is en waarom.

Als deze SVU 2040 door de gemeenteraad is aangenomen, start de volgende fase samen met inwoners en partners in de stad. We zetten de verschrommakers centraal en de leidende principes zijn een toets voor wat we doen. Samen werken we aan een inclusief, veerkrachtig en gezond Utrecht.

Sint Maarten als inspiratie

Zo rond het jaar 350 was Maarten van Tours lid van de keizerlijke garde. Als onderdeel van zijn uniform droeg hij een rode mantel. Op een gure winterdag zag hij bij de stadspoort van Amiens een man die het koud had. Hij besloot zijn mantel te delen; met zijn zwaard sneed hij de mantel in tweeën. Maarten van Tours is al sinds de vroege Middeleeuwen de beschermheilige van onze stad en hét gezicht van met elkaar delen en omkijken naar elkaar.

Uitgave gemeente Utrecht: Maatschappelijke Ontwikkeling, Volksgezondheid en Werk en Inkomen

December 2024

Utrecht.nl